

**R. P. Ioannis Præpositi Atrebatis, E Societate Iesv, S.
Theologiæ Doctoris, & quondam in Vniuersitate
Louaniensi ac Duacensi Professoris, Commentaria In
Tertiam Partem S. Thomæ De Incarnatione Verbi ...**

LePrévost, Jean

Dvaci, 1629

Art. IV. Vtrum in Sacramentis sit aliqua virtus gratiæ causatiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94249](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94249)

Sufficit gratia habitualis.

auxilia non videntur deberi ratione Sacramenti, nisi mediante gratia habituali tanquam primario effectu Sacramenti: quia enim Christus Sacramenta ad varios fines particulares instituit ad quos gratia sanctificante opus est, decrevit hanc per ipsa Sacramenta conferre: quia verò ea se sola non possunt hominem in ordine ad praedictos fines constanter disponere, idcirco eidem adiungit auxilia actualia, quibus gratia ornatus possit constanter operari, vel sese habere in ordine ad praedictos fines; igitur quando homo à gratia excidit, huiusmodi auxilia non debentur illi ratione Sacramenti, & si illi concedantur gratie praeuenientes (quod fieri patet experientia), conceduntur ex nuda Dei misericordia, & verisimilius est rariùs concedi. Ex his patet responsio ad obiecta in contrarium.

Ex his colligi potest quanto studio homo gratia sanctificantem conservare debeat, & evitare mortale etiam ex eo capite, ut sese non priuet innumeris gratijs & auxilijs praeuenientibus necessarijs ut finem Sacramenti quod suscepit, assequi valeat.

D V B I V M

Utrum praeter gratiam & virtutes ratione Sacramenti conferatur aliquid aliud habituale.

NO T A N D U M in praesenti controuersia non esse quaestionem de caractere vel etiam de donis, sed de peculiari aliquo habitu.

Paludanus in 4. dist. 2. quaest. 3. sentit talem habitum conferri per Sacramenta. Capreolus dist. 3. quaest. 3. in responsione ad argumenta contra 4. conclusionem, docet per Sacramenta non imprimi characterem conferri quemdam ornatum.

Sed communis DD. negant. Caiet. hic; Sotus dist. 1. q. 3. art. 2. Canus relectione de Sacramentis in genere parte 4. conclusionem 2. & plures alij. Quae sententia est omnino verior, videturque D. Th. hic docentis gratiam sacramentalem praeter virtutes & dona, addere diuinum auxilium, qua loquendi forma indicat nihil aliud habituale infundi praeter gratiam, virtutes, & dona: nam per diuinum auxilium D. Th. non solet quidquam habituale designare, sed solum actuale. unde

Dico per Sacramenta non conferri habitus distinctus à gratia sanctificante, virtutibus, & donis.

Probat 1. de tali habitu nihil nobis innotescit ex Scripturis, Patribus, vel Concilijs; neque potest quidquid solidè colligi ex ratione in principijs fidei fundata: ergo videtur omnino reiiciendus. 2. gratia sanctificans cum virtutibus per modum habitus abunde sufficit ad fines Sacramentorum; ergo alius habitus est reiiciendus. Antecedens probatur, quia per gratiam habitualem homo in baptismo regeneratur, in poenitentia sanatur, in Eucharistia nutritur, in extrema vnctione reliquiae peccatorum tolluntur. 3. per eandem gratiam anima ornatur; ergo contra Capr. ornatus à gratia distinctus non est admittendus: cum gratia omne id praestet quod ornatus superadditus fingitur praestare. Et si quando Patres sentiant animam ornari, non loquuntur de alio ornatu quam de gratia, per quam anima ornatur, redditur munda, Deo chara & in conspectu eiusdem pulchra.

Dices 1. gratiam non posse sufficienter ordinare ad fines variorum Sacramentorum.

Resp. negando assumptum, si intelligatur de ordi-

inatione habituali: quatenus enim per varia Sacramenta conferitur, eadem physice existens diuersam rationem aliquo modo sortitur, ut scilicet censetur ratione baptismi gratia generatiua, ratione poenitentiae curatiua, &c. & per auxilia actualia debita ratione Sacramenti huiusmodi fines consequi potest.

Dices 2. D. Th. responsione ad 3. censet quòd ratio gratiae sacramentalis se habeat ad gratiam communiter dictam, sicut ratio speciei ad genus; igitur superaddit aliquid habituale. Propter hanc doctrinam Pal. & Capr. in suam sententiam pertracti sunt.

Sed certum est nullo modo sequi quod intentum, neque id velle D. Th. sed tantum quòd gratia sacramentalis aliquid dicat ultra gratiam habitualem, &c. ipsa videlicet auxilia actualia quibus homo ordinatur ad fines Sacramentorum, non verò quod sit species strictè sumpta.

A R T I C V L V S I I I.

Utrum Sacramenta nouae legis continent gratiam?

A F F I R M A T. quod est de fide definitum in Conc. Flor. decreto de Sacramentis, & in Trid. sess. 7. can. 6. de Sacramentis in genere. Patet quia causa optimè dici potest suum effectum continere, propter quem continendi modum Sacramenta à Doctoribus appellantur vasa gratiae, non quòd tanquam pyxis gratiam tanquam liquorem materialiter contineant, sed quòd eam tanquam instrumenta causare possint. quo modo phrasi Scripturae, instrumenta quibus Deus mortem infert, dicuntur vasa mortis.

Ex quo patet Calu. calumnia qui lib. 4. instit. cap. 14. §. 17. hunc modum loquendi traducit, perinde ac si per illum Doctores catholici vellent gratiam in Sacramentis tanquam in pyxide materialiter contineri.

A R T I C V L V S I V.

Utrum in Sacramentis sit aliqua virtus gratiae causatiua?

P R A M I T T I T quorundam opinionem docentium quòd Sacramenta non causent gratiam, nisi per quandam concomitantiam, iuxta quos non est in Sacramentis virtus gratiae causatiua. deinde

Respondet in Sacramentis esse quandam instrumentalem virtutem ad inducendum sacramentalem effectum. Dicit autem eam virtutem habere esse transiens ex vno in aliud, & incompletum, seu, ut docet articulo praecedenti, illam virtutem esse fluentem, & incompletam in esse naturae. Quae explicatio subobscura duobus modis potest intelligi iuxta Caiet. hic: vno modo ut sit sensus, quòd virtus instrumentalis Sacramentorum sit virtus superaddita motui, quo Sacramentum mouetur à principali agente, sitque qualitas aliqua spiritalis habens esse fluens per modum motus, immò sit ipsa gratia secundum esse fluens & incompletum; quem sensum Caiet. dicit esse communem. Alio modo potest intelligi ut virtus instrumentalis nihil sit aliud quam motus, quo instrumentum mouetur à principali agente ad effectum eiusdem agentis, quod sentit ipse Caiet.

die.

36.

ip.

dentur

ione fa-

amētia

mona au-

lia supra

iam de-

renentur

tionem fla-

siustitia.

37.

Conferuntur

ca suo

tempore

iuxta re-

rum exi-

gentiam.

Quali.

An debeat

tur hac

auxilia co-

stituitur ex-

tra gratia.

38.

Resp.

Probabilis

est non de-

beti.

Sotus.

Satur.

al.

D V B I V M.

Quomodo Sacramenta sint causa gratiae?

QUAMVIS de fide constet Sacramenta nouae legis gratiam conferre; controuertitur tamen qua ratione ad gratiae productionem concurrant, pluresque sunt hac de re sententiae.

44.

Multae ac
diuersae sen-
tentiae.Durand.
Ocham.
Gabriel.

Prima sententia esse potest, quam recenset D. Th. eorum scilicet qui ponebant Sacramenta non causare gratiam nisi per quandam concomitantiam.

Secunda asserit Sacramenta non producere gratiam, sed causas esse sine quibus non. Durand. in 4. distin. 1. quaest. 4. Ocham quaest. 1. circa 2. principale paulo ante dubium 1. Gabriel quaest. 1. art. 2. conclusione 7.

Palud.
Capr.

Tertia sententia tenet Sacramenta non attingere gratiam, scilicet immediate, sed quod subiectum disponant producendo aliam formam. Inclinat Pal. dist. 2. quaest. 3. tenet autem dist. 1. quaest. 1. conclusione 2. similiter Capr. dist. 3. quaest. 3. & alij ex discipulis D. Thom.

Scotus.

Quarta censet Sacramenta nulla actione physica attingere gratiam, vel aliquam prauiam dispositionem, sed esse causas dispositiuas. Scotus dist. 1. quaest. 5. §. ad primam ergo quaestionem dico.

45.
Sotus.

Quinta sententia est Soti dist. 1. cit. quaest. 3. art. 1. §. est ergo tertia opinio, existimantis Sacramenta non causare gratiam, quae sit qualitas, sed eatenus dici gratiam conferre, quod hominem absque vlla intermedia dispositione faciant Deo gratum & acceptum. Quae sententia duobus modis potest intelligi: vno modo quod velit Sacramentum non esse instrumentum productiuum ipsius gratiae sanctificantis, sed vnionis eiusdem gratiae cum homine, eaque ratione dicatur hominem Deo gratum facere, quemadmodum homo hominem generat, non producendo animam, sed illam materiam vnendo. & ita sententiam Soti explicat Vasquez disp. 132. cap. 2. in 7. opinione. Alio modo potest intelligi, quod velit Sacramenta conferre gratiam nullam qualitatem producendo, vel vnendo, sed quia hominem Deo gratum faciunt, quod asserit fieri posse absque vlla qualitate. quamuis enim existimet aliquod donum homini infundi quando assumitur ad diuinam amicitiam, censet tamen ex rei natura id non requiri, & proinde Sacramenta posse intelligi conferre gratiam, quamuis non sint causa illius doni. adde nec sint causa vnionis doni cum homine Sacramenta recipiente. Et quamuis §. dicamus ergo in summa, adducat similitudinem generationis hominis, cuius dicit hominem esse causam, eo quod anima vnietur, non obstat quod minus in posteriori sensu eius sententia possimus accipere, quia satis ostendit similitudinem generationis hominis eatenus adduci, ut explicetur quomodo Sacramentum dici possit gratiam conferre, scilicet eo quod hominem Deo gratum reddat, quamuis qualitate non producat.

46.

Caiet.
Alan.
Bellarm.
Henric.
Suar.

Sexta sententia tenet Sacramenta physice concurrere ad gratiae productionem, seu tanquam physica instrumenta. Est Caiet. art. 1. & 4. huius quaest. 35. Bell. lib. 2. de Sacramentis in genere cap. 11. §. tertio igitur responderi potest. Henriquez lib. 1. cap. 16. §. 4. Suarez tomo 3. disp. 9. sect. 2. §. dicendum est; & multorum Thomistarum.

Septima sententia asserit Sacramenta conferre gratiam & concurrere ad eiusdem productionem, non tanquam instrumenta physica, sed tanquam

moralia. censet ergo haec sententia Sacramenta solum esse causas morales morali influxu concurrentes ad gratiae productionem. Tenet Caiet. relectione de Sacramentis in genere, parte 4. post 6. conclusionem. Vasq. disp. cit. cap. 5. eamque attrigerat 1. 2. q. 107. disp. 184. cap. 3. §. possit quis. Iuxta quam sententiam non difficulter possunt explicari varia supra relatæ, quae licet minus commodè loquantur, in re tamen nihil aliud volunt, quam Sacramentis physicam efficientiam negare; & peculiariter nihil aliud videtur velle Scotus supra: & haec sententia dicitur communior antiquorum & recentiorum, vide Sotum art. 1. & 4.

Caiet.
Vasq.

Notandum primam sententiam esse omnino improbabilem, si differat ab vltima. nam quod solum causat per concomitantiam, id est quod solum concomitatur causam per se causantem, non potest dici causare, neque ratione illius concomitantiae possunt attribui Sacramentis, ea quae ex scripturis & Concilijs constat ipsis competere, ut ex dictendis constabit. Fortè tamen per illum modum loquendi minus commodum, & per hanc concomitantiam, antiqui Doctores solum volebant negare virtutem aliquam physicam Sacramentis respectu gratiae competere, & volebant asserere virtutem diuinam Sacramentis assistentem effectui sacramentali operari, scilicet physice: ex quo manifestum est illos auctores noluisse excludere concursum morale a Sacramentis respectu productionis gratiae.

47.
Iudicium
Auctoris de
1. sententia.

Secunda etiam sententia est improbabilis, nisi in re idem velit quod vltima. cum nullo modo satisfaciatur Concilijs & scripturis docentibus Sacramenta causare gratiam. Concilium enim Flor. tradit nostra Sacramenta continere gratiam, & ipsam conferre. Id ipsum tradit Trid. sess. 7. can. 6. cit. quod verò solum est conditio sine qua non, non potest dici aliud continere vel conferre, cum nullo modo physice vel moraliter attingat. Constat. Concil. Trid. in proemio sess. 7. cit. docet per Sacramenta omnem veram iustitiam vel incipere, vel ceptam augeri, vel amissam reparari; quae omnia valde impropiè dicuntur de eo quod solum est conditio sine qua non. Consimili modo loquitur Scriptura quando dicit baptismum ablueri peccata, mundare, esse lauacrum regenerationis. Aug. etiam tract. 80. in Ioan. dicit quod aqua cor abluat, scilicet in baptismo. Scriptura etiam de Eucharistia dicit quod vitam eternam tribuat. Præterea forma consecrationis designat, quod Christi corpus per illam verè ponatur sub specie panis: forma absolutionis designat quod sacerdos verè absoluat poenitentem, quae loquendi formulae non quadrant in nudas conditiones.

48.
Quid sen-
tendum de
secunda?Vasquez
improba-
bilis, si in re
differat ab
vltima.

Accedit ratio: conditio sine qua non vel est remouens prohibens, vel est conditio requisita ex parte subiecti. Constat priorem non posse absolute dici continere effectum, vel eum causare, nam qui remouet asserit intermedium inter ignem & hominem, non idcirco potest dici hominem calefacere, igitur si Sacramenta tantum sint conditiones sine quibus non, eo quod remoueat prohibens, non possunt dici gratiam causare. Adde vix posse concipi quidnam per Sacramentum remoueat vel remoueri debeat, quo sublato conferatur gratia. Conditio etiam secundo modo sumpta non potest dici continere effectum, vel eundem causare, & per consequens Sacramenta non possunt dici causare gratiam. Antecedens probatur: subiectum non potest dici causare effectum qui in illo producit, non potest dici eundem continere, eo sensu quo illae voces à

49.
Conditio
sine qua
non, non est
causa efficiens.

Conci-

Concilio & Doctoribus in hac materia sumuntur. Concilia enim agunt de causa suo modo effectiva, sicut & Scriptura.

Tertia sententia nullo modo est admittenda. 1. ut gratia in anima recipiatur nullam requirit dispositionem habituales præcuiam, ut satis insinuat Trident. sess. 6. cap. 6. quatenus accuratè recensens modum quo homo præparatur ad iustificationem, nunquam meminit dispositionum habituales. agit autem etiam de iustificatione per Sacramenta, ut patet ex cap. 7. eiusdem sessi.

Confir. quando iustificamur extra Sacramenta huiusmodi dispositio non requiritur, cum abunde sufficiat amor Dei super omnia, vel contritio ut gratiam consequamur & iustificemur; ergo neque requiritur ad iustificationem per Sacramenta acquirendam. Cur enim potius in eo casu requireretur, quam in priori? certe non apparet ratio discriminis.

2. Formam quam secundum illam sententiam producent Sacramenta, & qua mediante dicuntur gratiam conferre, vel est immediata dispositio ad quam necessitate physica sequitur gratia, vel solum est remota. Prius dici nequit, cum in Sacramentis quæ repeti non possunt, character dicatur esse huiusmodi forma. constat autem quod gratia non necessario conferatur quodcumque recipitur character sacramentalis.

Confir. si character esset ultima dispositio ad gratiam, qui semel baptismum recepisset nunquam posset excidere à gratia, cum character per baptismum impressus sit indelebilis. consequens autem est contra fidem. Porro non est maior ratio cur ornatus (qui ponitur dispositio ad gratiam) sit ultima & immediata dispositio ad gratiam in Sacramentis quæ possunt repeti, quam character, in illis quæ repeti non possunt. Posterius verò non sufficit ut Sacramenta dicantur gratiam conferre, id est non sufficit quod sit dispositio remota: cum enim effectus non necessario sequatur ad dispositionem solum remotam, illud nullo modo potest dici effectum ponere, quod solum ponit remotam dispositionem: Sacramenta verò secundum Concilia &c. dicuntur gratiam conferre, operantur remissionem peccatorum.

3. Si Sacramenta possent dici conferre gratiam, eò quod producant huiusmodi dispositionem, adultus recipiens Sacramentum eadem ratione dici poterit gratiam conferre, quod tamen est inauditum, & nullo modo admittendum. Assumptum probatur: adultus ponit dispositionem ad gratiam receptionem per Sacramentum necessariam, immo propinquius se habentem ad gratiam, quam se habeat ornatus vel character, ut patet ex dictis; igitur a quali iure poterit dici gratiam conferre.

4. Peculiariter contra ornatum militat rationes, propter quas supra diximus huiusmodi qualitatem distinctam à gratia & virtutibus non esse admittendam. Militat etiam quod talis ornatus dicatur produci per Sacramenta, eò quod auctor illius sententia existimet gratiam produci per creationem, ad quam creationem Sacramenta nequaquam instrumentali iuxta illos possunt concurrere: falsum verò est gratiam creari, cum sit actus naturalis suam conditionem postulet subiectum cui inhereat, & proinde postulet produci per actionemeductam.

Confir. Concil. Trident. sess. 6. can. 11. tradit gratiam inherere: ergo non producit per

creationem, cum creatio tendat ad res subsistentes.

Præterea etiam si diceretur gratia creari, non aptè conficitur intentum. non potest enim solida ratio adferri, cur gratia creetur & non creetur ornatus, cum sit supernaturalis quædam qualitas habitualis eiusdem ordinis cum gratia ad quam disponit. Si dicatur gratiam esse longè perfectiorem: Respondetur id non obviare, quia maior perfectio specifica non sufficit, ut vnum dicatur creari, alterum verò non, quando utrumque est eiusdem ordinis: quod si ornatus dicatur etiam creari, satis patet non posse iuxta illam sententiam produci per Sacramenta, & proinde Sacramenta non posse gratiam conferre eò quod producant ornatum, qui ad eandem gratiam disponat.

3. Ornatus vel necessario producit per Sacramentum, vel non producit necessario: si dicatur secundum, absque sufficienti ratione dicitur Sacramentum producere ornatum, qui disponat ad gratiam, cum Sacramentum non operetur per modum causæ liberæ, sed necessariæ.

Dices necessario produci in subiecto dispositio.

Verum id dici nequit: vel enim subiectum debet disponi alia dispositione habituali, & ita abibitur in infinitum, quia de qualibet dispositione quæretur num subiectum debeat disponi ad illam recipiendam; nec poterit solida ratio adferri cur potius sistatur in vna quam in alia: vel debet disponi dispositione actuali; & neque id cum ratione dici potest, cum non appareat quinam actus censeatur dispositio ad hunc ornatum. Confir. Sacramenta characterem imprimentia non requirunt peculiarem dispositionem, sed voluntas quæ sufficit ad Sacramenti receptionem, sufficit ad characterem.

Si dicatur necessario produci: iam constat non esse dispositionem proximam ad gratiam, cum Sacramentum non conferat gratiam illud cum obice recipienti.

Quinta etiam sententia falsa est, siue intelligatur ut eam explicat Valquez, siue intelligatur eo modo quo eam explicuimus. Et quidem si priori modo explicetur patet eius falsitas, ex eo quod gratia non creetur, ut paulò antè ostendimus, quod tamen existimat Sotus, qui ideo prædictum modum adinvenit, eò quod censet Sacramentum non posse producere gratiam, eò quod illa creetur.

2. Ex dictis constat iuxta doctrinam Conciliorum Sacramenta nouæ legis non tantum facere hominem Deo gratum, sed causare gratiam: non possent autem dici gratiam causare, si eius productionem non attingerent, sed solum eam animæ vniunt: quemadmodum homo hominem generans non potest dici causare animam rationalem, quantumvis illam materiam vniat, eò quod animam non producat. Simili de causa Sacramenta non possent dici eandem gratiam continere, (quod tamen adunt Concilia) quandoquidem homo generans non potest dici continere animam rationalem generantem, ex eo quod illam materiam vniat. Confir. continentia secundum quam Sacramenta dicuntur gratiam continere, non est continentia loci respectu locati, vel totius respectu partis, vel alia similis; sed est continentia causæ respectu sui effectus, seu qua aliquid tanquam causa dicitur suum effectum continere: si ergo Sacramenta non comparentur ad gratiam qualitatem realiter inhaerentem animæ tanquam causæ ad effectum, non possunt dici ipsam continere.

53

54

Falsa est etiam quinta sententia.

Sacramenta nouæ legis, non tantum faciunt hominem Deo gratum, sed causant ipsam gratiam.

55

Sacramenta continent gratiam, siue causa effectum.

T

Eadem

Eadem Soti sententia iuxta 2. explicationem à nobis allatam ex eo refellitur, quod constat de potentia ordinaria nullum constitui Dei amicum absque iustitia sibi inherente, seu qualitate per quam Dei amicus constituitur; ergo Sacramenta non possunt dici gratiam conferre reddendo hominem Deo gratum absque vlla qualitate intermedia. Consequentia probatur: Sacramenta sunt causa iustificationis, seu quod homo fit Dei amicus; ergo debent esse causa illius per quod formaliter Dei amicus constituitur, scilicet gratiae iustificantis.

Confir. 1. Concil. Trident. sess. 6. cap. 7. asserens iustificationem fieri infusione iustitiae, inter alias causas ponit baptismum tanquam causam instrumentalem huius iustificationis; ergo baptismus causat gratiam, non quomodocumque hominem gratum efficiendo, sed tanquam instrumentum ipsius infusionis gratiae, per quam fit formaliter iustus & Deo gratus.

Confir. 2. si Sacramenta solum praedicto modo dicerentur gratiam conferre, solum illis tribuenda esset causalitas moralis, quod tamen non admittit Sotus. His praemissis videndum vtra ex ultimis sententiis sit probabilior. vbi

56.

Notandum hanc quaestionem nullò Ecclesiae decreto esse definitam, & licere salua fide vtramvis partem tueri.

Pro quo notant aliqui, Patres Concil. Trident. vbi agitur de Sacramentis, etiam si vrantur illis receptissimis apud omnes Catholicos locutionibus, Sacramenta gratiam continere, gratiam conferre, & gratiam per ea dari, studiosè tamen abstinent à vocabulis instrumenti, causa, virtutis, efficaciae. Sed id minus solidè traditur: nam Concil. Trident. sess. 6. cap. 7. cit. enumerans causas iustificationis dicit: *Instrumentalis item, Sacramentum baptismi*, quo loco baptismum vocat causam iustificationis, & instrumentum. Similiter Florent. in decreto de Sacramentis assignans differentiam inter Sacramenta antiquae legis & novae, dicit: *illa enim non causabant gratiam, sed eam solum per passionem Christi dandum signabant: haec vero nostra continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt*, qua antithesi satis declarat se velle tradere nostra Sacramenta esse causas gratiae, si enim id non intendat, cur in eo opponit antiquis, quod illa gratiam non causarent? Confir. non possunt cum fundamento dici possunt gratiam continere, & conferre, quam modum causa, ut ex dictis patet; ergo Concilia ita loquendo satis indicant se tradere Sacramenta esse causas gratiae. Nec erat cur illum modum resugerent, cum August. tract. 80. in Ioan. aliquoties citato, tribuat aquae in baptismo virtutem cor abluendi, & alibi eodem nomine virtutis vtatur: similiter & alij Patres censeant Sacramenta operari remissionem peccatorum. Supponendum igitur etiam iuxta Concilia & sensum Ecclesiae Sacramenta esse causas gratiae. est videndum qua ratione probabilius causa dici possint.

August.

57.

Conclusio.
Sacramenta causant gratiam, non physice, sed moraliter.
x. Ratio.

Resp. & dico probabilius videri Sacramenta non causare physice gratiam, sed tantum moraliter, atque adeo respectu illius tantum esse instrumenta moralia.

Probat 1. principium quod in Sacramentis concurrat ad gratiae productionem & ratione cuius Sacramenta dicuntur gratiam conferre, non est quidquam physicum, atque adeo non potest influxu physico quidquam producere; igitur ipsa Sa-

cramenta non possunt physice gratiam producere.

Antecedens pro priori parte probatur: Sacramenta causant gratiam media significatione, cum voces assumptae ad esse sacramentale & ad gratiam conferendam, non sint assumptae prout sunt nudus sonus, sed ratione significationis. Quod etiam ex eo potest ostendi, quod quocumque idiome forma pronuntietur, & quantumvis mutentur verba materialia, si retineatur eadem significatio, & sensus formalis verborum, adsintque caetera, conferetur gratia. Ex quo patet voces sacramentales conferre gratiam ratione significationis, & proinde id ratione cuius dicuntur gratiam conferre, non esse quidquam physicum, cum significatio nihil physicum ponat in vocibus significantibus: quod enim aliqua verba deputentur ad hoc vel illud significantum, nihil reale in illis ponit. Secunda pars eiusdem antecedentis probatur: quod nullum esse physicum habet non potest physicum influxum praebere, nec quidquam physico influxu producere, cum ens physicum & reale debeat habere pro suo principio physico ens reale.

Probat 2. gratia quae per Sacramenta confertur, non potest dici solum conferri ratione ultimae syllabae ipsorum verborum, sed ratione omnium & totius orationis, ita ut vis causandi insit singulis syllabis partialiter, quatenus concurrunt ad vnam orationem constandam; immo ad eandem gratiae productionem concurrunt id quod vocamus materiam: hoc autem posito dici nequit Sacramenta physice gratiam conferre. Maior probatur: voces sacramentales verbi gratia haec: *Ego te baptizo &c.* non assumuntur ad esse sacramentale ratione solius ultimae syllabae, neque ultimae syllabae dici debet forma sacramentalis connotando solum praecedentes syllabas per modum cuiusdam conditionis, sed tota oratio est forma, & singulae eius syllabae concurrunt ad formam constituendam; igitur vis causandi gratiam est in omnibus simul sumptis, seu in tota oratione, & in singulis syllabis partialiter, atque adeo non potest dici sola ultima syllaba eam conferre.

Confir. in forma, verbi gratia in oratione relata, id totum concurrat ad gratiae collationem, quod concurrat ad significationem, & in quo ipsa significatio fundatur; illa autem fundatur in tota oratione, prout est sonus successivus conflatus ex sono singularum syllabarum; igitur tota oratio secundum omnes suas partes concurrat ad gratiam, ita ut tota forma dicatur gratiam conferre, non solum tanquam subiectum denominationis, sed etiam ut principium quo, seu tanquam id cui secundum se totum competat vis causandi gratiam.

Minor vero argumenti probatur: quando producit gratia, non existit physice tota oratio, cum plerumque eius partes praeterierint & desierint esse; ergo non possunt concurrere physice, & proinde Sacramenta non sunt physica instrumenta productionis gratiae. Antecedens probatur: gratia non producit antequam sacramentum compleatur; quando autem completur, constat plerumque orationis partes praeteriisse. Adde quod forma interdu finitur antequam applicetur materia, immo vna pars interdum iusto intervallo aliam praecedat. Consequentia vero probatur: quod non habet vllum esse physicum, non potest physice quidquam producere; cum non possit physicum influxum praebere.

Confir. 1. quod nunquam fuit non potest physice

Viscous
in Sacra-
mentis
est aliquid
physicum
sed mor-
ale
no.

2. Ratio
Totalitatem
concurrat
ad gratiam
& non so-
lum vnam
syllabam

Quod non
est physice
non potest
physice
producere

fluxum influxum tribuere, ut videtur per se notum; ergo nec iam potest id quod antea quidem fuit, sed iam non est: nam quod antea fuerit, nihil fa-
ad physicum influxum præsentem. Probatur: in-
fluxus realis præfens dicit ordinem realem & rea-
lem dependentiam ab eo quod huiusmodi influ-
xum præbet; non potest autem realis ordo & de-
pendentia esse ab eo quod eodem tempore reali-
ter non est. Quod confirm. 2. ex eo quod quidam
auctores contrariæ sententiæ propter illud argu-
mentum existimant, quando Sacramenta quæ
relinquunt gratiam conferunt, quam non contu-
lerant dum recipiebantur, eam solum moraliter
conferre. Alij existimantes physicè concurrere,
sentiant id fieri per virtutem quam relinquunt:
inter quos est Henriquez lib. 1. de Sacramentis in
genere cap. 25. qui satis laborat ut in singulis Sa-
cramentis eam virtutem inueniat, & dicit varia
parum probabilia. Ex quo satis patet commu-
niori conceptu id quod nullum esse physicum for-
tetur, non posse eo tempore realem influxum præ-
bere.

Ex quo sequitur videri improbabilem quorun-
dam sententiam, qui existimant Christi passio-
nem, quæ iam præterit, esse causam physicam no-
stræ iustificacionis.

Dices ut Sacramenta dicantur gratiam physicè
causare, sufficere ut physicè causet vltima syllaba;
quæ id potest, cum existat quando gratia produci-
tur: quemadmodum homo dicitur videre, licet non
secundum omnes suas partes visionem eliciat, sed
solus oculus sit visionis principium.

Resp. id iam esse refutatum: nam ostensum est
virtutem causandi in Sacramentis non residere in
sola vltima syllaba, sed in omnibus simul sumptis,
& in singulis partialiter. Adde hanc rationem non
posse habere locum quando materia applicatur
postquam forma physicè desit.

Quod si dicatur eo casu solum materiam phy-
sicè concurrere: videri potest; vel sola materia
concurrit ad gratiæ productionem, vel etiam suo
modo concurrit forma. Prius dici nequit, cum
non sola materia constituat Sacramentum; omne
autem id debeat concurrere ad gratiam quod con-
currit ad Sacramenti constitutionem; immò vis
præcipua sacramentalis resideat in forma. Si di-
catur posterius, prout necessariò dicendum est;
cum forma eo casu non possit gratiam physicè
conferre, dicendum solum conferre moraliter;
cumque sit vnus rationis influxus in materia &
forma sacramentali, dicendum etiam influxum
materiam esse morale. Idem argumentum fieri
potest, quo casu materia applicetur antequam
forma pronuntietur. Exemplum hominis videntis
videtur minus solidum, quia homo tantum est sub-
iectum denominationis visionis, quod subiectum
non requirit ut secundum quamlibet sui partem
sit causa effectiva illius quod ipsi tribuitur.

Ex dictis etiam refelli potest alia responsio, quæ
contra nostram rationem adhibetur; quod scilicet
vltima syllaba possit gratiam physicè producere
in virtute præcedentium, & proinde Sacramen-
tum hac ratione commodè dici possit gratiam
causare.

Quæ responsio videtur minus solida. Vel enim
dicitur causare in virtute præcedentium ex eo præ-
terit quod vltima syllaba in eadem serie orationis
conneclatur præcedentibus, vel quod aliquam vir-
tutem ab aliis impressam recipiat: neutrum autem
dici potest; non prius, cum solus nexus cum aliis

partibus in ratione successione non possit virtu-
tem tribuere illam non habenti, ut patet, cum sola
coniunctio materialis ipsorum sonorum eam vim
non habeat, & præsertim cum nexus partium ora-
tionis inter se sit valde diminutus; igitur si vltima
syllaba ex se (supposita diuinâ institutione) non
habeat virtutem producendi gratiam, non potest
eam acquirere ex eo solo quod aliis syllabis in ea-
dem orationis serie conneclatur. Secundum etiam
dici non potest; cum non possit commodè expli-
cari quoniam hæc virtus à præcedentibus sylla-
bis producatur. Vel enim illæ producunt quando
proferuntur, & cum tunc non sit vltima syllaba,
non potest eam virtutem recipere, & per conse-
quens illa virtus non potest dici tunc produci: vel
producunt quando iam desinunt; quo casu redit
argumentum in secunda probatione à nobis fa-
ctum, quod scilicet illæ syllabæ tunc non habeant
physicam existentiam, & proinde non possint
quidquam physicè producere.

Ex secunda probatione deduco Sacramenta
non tantum non concurrere physicè ad gratiæ
productionem, sed etiam non posse concurrere
eo modo quo de facto concurrunt, scilicet se-
cundum omnes orationis partes, quarum aliquæ
desinunt esse priusquam aliæ ponantur. Quid-
quid enim sit de ea quæstione, Vtrum implicet
contradictionem creaturam assumi tanquam in-
strumentum physicum ad gratiæ productionem;
videtur omnino repugnare id assumi ut physicum
instrumentum quod non existit, ut ex dictis
patet.

Probatur 3. nostra Sacramenta dicuntur gra-
tiam producere tanquam instrumenta humanita-
tis Christi: sed respectu illius non possunt dici in-
strumenta physica. Minor probatur: cum non sint
instrumenta naturalia, deberent dici supernatura-
lia, & respectu illius cuius dicuntur instrumenta
habere potentiam obedientialem; potentia autem
obedientialis creaturæ non est respectu alterius
creaturæ, sed respectu solius Dei, qui creaturam
suam potest eleuare ad effectus producendos supe-
rantes eius virtutem naturalem: cum ergo huma-
nitas Christi sit creatura, Sacramenta non debent
poni tanquam instrumenta eius physica gratiam
physicè conferre.

Hic discursus etiam ostendit non posse dici Sa-
cramentum producere gratiam ratione virtutis
productæ à præcedentibus syllabis in vltima; quia
hæc virtus deberet poni instrumentum Sacramen-
ti, & per consequens creaturæ; immò multò magis
contra illam virtutem militat ratio, cum Sacra-
mentum secundum vltimum sui constitutum
non sit ens reale physicum.

Probatur 4. secundum aliquorum sententiam,
qui censent Sacramenta esse physica instrumenta
gratiæ, aliquando non nisi moraliter concurrunt
ad eiusdem gratiæ productionem, ut in secunda
probatione inuimus; quando videlicet propter
obicem positum à recipiente non contulerunt gra-
tiam cum recipiebantur, & recedente fictione re-
uiviscunt. Si autem eo casu causalitas moralis
sufficiat, & ea posita censeatur satisfieri Scriptu-
ris, Conciliis, Patribus, qui videntur Sacra-
mentis tribuere virtutem respectu gratiæ, & si-
gnificare ea operari interiorem renouationem;
esse illius causas: eadem causalitas facile potest
in omni casu adstrui, ita ut non sit opus recur-
rere ad causalitatem physicam. Sequela patet:

63.

Corollarium.

3. Ratio.
Sacramenta
non possunt
esse instru-
menta phy-
sica huma-
nitatis
Christi.

64.

4. Ratio.
Sacramenta
interdum
moraliter
tantum con-
currere, con-
sent aliqui
ex aduersa-
rijs.

virtus instrumentalis physica à variis saltem contrariis sententiis ideo asseritur, quod non videatur aliter posse satisfieri Scripturis &c. concedentibus Sacramentis prædictam virtutem; vel ergo debent asserere in omni casu concurrere physice; vel si aliquo casu id non sit necesse, immò secundum illos dici non possit, non tenemur physicam causalitatem vlllo casu admittere, cum partim videatur impossibilis, vt ex dictis patet; partim propter illam recurratur ad varia parum solida & difficilia.

65.

Impugnatur qui docent Sacramenta physice concurrere, etiam cum reuiuiscunt.

Alij quidem censent recedente fictione Sacramenta physice concurrere ratione virtutis à se relictae. Sed contra modum productionis illius virtutis faciunt omnia, quæ faciunt contra concursum physicum Sacramentorum respectu gratiæ, quod scilicet concurrant ad illam virtutem per suam significationem: item secundum omnes orationis partes. 3. tanquam instrumentum humanitatis; ergo non physice.

2. Quando Sacramenta conferunt gratiam dum recipiuntur, dicuntur eam immediate producere: cur ergo ad illam virtutem recurratur, quando eadem gratia conferitur dum Sacramenta reuiuiscunt?

3. Hæc virtus est excogitata vt physica causalitas adstruatur, quo scilicet casu gratia non conferatur quando recipiuntur Sacramenta; cum tamen non appareat quid sit, in qua potentia resideat, an sit indelebilis; si sit indelebilis, cur Sacramenta illam producentia repeti possint: si possit deleri, per quid? si per peccatum mortale; ergo illud impedit ne primo producat, & proinde eo casu recedente fictione gratia conferri poterit ratione Sacramenti, sine interuentu talis virtutis; ergo moraliter. argre etiam concipitur quænam sit illa qualitas spiritalis habens esse fluens per modum motus.

Instantia soluitur.

Dices saltem Sacramenta imprimuntia characterem go mediante poterunt dici gratiam physice producere.

Resp. id non dici solide; cum character non ordinetur ad illum effectum, sed ad alios fines, de quibus infra dicitur; ergo ea vis effectiua non est ei concedenda respectu gratiæ.

66.

Quibusdam alijs rationibus eadem conclusio probari solet, & eneruari causalitas physica Sacramentorum; quibus superfedeo, quod non videantur tantum robur habere: quemadmodum nec probatio quæ ex testimoniis Patrum petitur. nam sicut ad testimonia Patrum pro alia sententia citanda respondebimus, ita responderi posset ad testimonia, quæ nostræ sententiæ videntur fauere; & proinde censeo ex Patribus non posse pro alterutra sententia solidum peti argumentum.

Porrò quæ dicta sunt de Sacramentis respectu gratiæ, sunt etiam intelligenda de iisdem respectu characteris; quod scilicet Sacramenta characterem imprimuntia non concurrant physice ad eius productionem. Similiter eadem sententia est applicanda verbis consecratoris respectu Corporis Christi, quod sub specie panis ponitur &c. Conclusio minus est certa respectu gratiæ quæ conferitur per Eucharistiam, si enim humanitas Christi physice concurrat ad gratiam, dici potest eandem physice concurrere ad collationem gratiæ, quæ ratione communionis conferitur: de quo tamen forte suo loco.

Corollar.

Ex dictis sequitur Sacramenta esse causas morales gratiæ, cum enim constet esse causas, vt loquuntur Concilia, ostensum autem sit non esse

causas physicas, sequitur quod ad eisdem gratiæ collationem concurrat tanquam instrumenta moralia. Pro cuius rei maiori intelligentia

67.

Notandum: præter causas physicas, quæ scilicet physico influxu attingunt effectum, dari alias causas quæ dicuntur morales, & in suo genere sunt veræ causæ, talesque etiam vsu Theologorum & Iurisperitorum vocari solent. Sic David dicitur Vriam occidisse gladio filiorum Ammon, Christus dicitur esse sibi obtemperantibus causa salutis æternæ; consulens homicidium dicitur illius causas similiter mandans, quamuis circa passum nihil physice operetur.

Dantur alie quæ causæ morales.

Hæc causæ, vt patet, sunt in multiplici differentia: nam aliquis dicitur causa moralis effectus tanquam mandans, alius tanquam consulens; item is qui pro liberatione alterius pretium persoluit, dicitur causa liberationis illius; qui laborat in vinea alicuius est causa cur merces ei detur; qui se in alterius obsequium subternit, est causa meritoria præmij; qui pro alio intercedit, est causa cur alter beneficium impetret. quæ ratione sanctus Stephanus dicitur causa conuersionis sancti Pauli; & pij parentes qui preces ad Deum fundunt pro filiorum conuersione, dicuntur causa conuersionis eorundem. Contractus venditionis est causa cur emptor debeat venditori pretium persolvere.

Porrò quemadmodum in physicis constat dari instrumenta subsistentia causis principalibus, ita in genere moris dantur causæ instrumentales, famulus enim deferens mandatum domini sui, suo modo dicitur causa eius quod fit ex tali imperio.

Et in his instrumentales tales aliquæ.

Ex his dicimus Sacramenta optime dici posse causas instrumentales morales gratiæ, quæ per illa conferuntur. sunt enim quedam instrumenta quibus Christus Dominus merita suæ passionis nobis applicat. Non enim tantum nobis gratiam est meritis, sed etiam est meritis vt gratia conferretur iis, qui ceremoniis quibusdam ab illo institutis vterentur, instituitque prædictas ceremonias, quibus meritum ipsius infallibili lege applicaretur eas suscipientibus, & proinde Sacramenta possunt dici instrumenta moraliter concurrentia ad gratiæ collationem; possunt dici eisdem gratiæ vala, eamque moraliter continere; possunt dici Christi meritum deferre, quæ per consequens non sunt dicenda nuda signa, sed signa practica, quæ causam principalem assistit Sacramentis ad gratiam infallibili lege illis conferendam, qui eadem Sacramenta legitime dispositi suscipiunt. Res potest declarari exemplo chirographi, quod morali modo censetur debitum continere, & tribuere vim creditori, vt pecuniam à debitore possit exigere.

Tales causæ sunt Sacramenta respectu gratiæ.

Proinde non sunt nuda signa.

68.

Dices 1. hæc sententia nihil aliud dicit quam prior sententia à D. Thom. in corp. art. relata, quamque videtur fecere.

Sententia Auctoris est in responsa, communis antiquorum.

Resp. in re nihil aliud dicere, & si bene explicetur non esse reiiciendam, & esse reipsa communem Doctorum antiquorum, quamuis vt supra notauimus aliqui minus commodè loquuti fuerint.

Dices 2. iuxta prædictum modum explicandi, Sacramenta tantum sunt condiciones sine quibus non; quod tamen supra reiectum est.

Resp. nos non absolute secundam sententiam reiecit, sed tantum si Sacramenta ita constituat condiciones, vt nullam in eis causalitatem agnoscat, & proinde si differat ab vltima: si verò illa loquendi forma non neget Sacramentis vim moralem.

lem

tem & causalitatem, quoad rem illam admitti-

mus.
Contra resolutionem Obiicitur 1. quod Scri-
ptura omnino denotent Sacramenta esse causas
gratiae. ad Ephes. 5. de baptismo dicitur, *Mundans*
sanctum aqua in verbo vitæ. ad Titum 3. *Salvos nos se-*
ruit per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus
sacri. Idem baptismus dicitur ablueri; sacerdos in
Sacramento penitentiae dicitur peccata condonare.
hæc & similes locutiones designant aliquam causa-
litatem & virtutem inesse Sacramentis respectu
gratiæ.

Resp. concedo totum. non posse tamen ex ijs
& similibus locutionibus probari vim physicam,
sed solum in genere Sacramenta concurrere ad no-
stram sanctificationem, siue concurrant moraliter,
siue tanquam physica instrumenta.

Contra: Scriptura accipienda est in propria si-
gnificatione, quantum fieri potest; ergo Scriptura
quæ significat Sacramenta esse causas gratiæ, de
causa propriè dicta est accipienda; causa autem
propriè dicta designat physicam; ergo.

Resp. negando subsumptum; nam causa potest
tam significare causam moralem quam physicam,
& quando iuxta subiectam materiam sumitur pro
moralis, Scriptura non intelligitur improprie, qui
enim alium imperio liberat, verè & propriè dicitur
liberare; & iudex adiudicans aliquem extremo
supplicio communi loquendi modo dicitur causa
mortis ipsius; ergo quando consimilia verba di-
cuntur de Sacramentis, non necessariò sunt acci-
pienda ut physicam causalitatem denotent.

Contra: si quis ex præiudicio non adhareat al-
terius sententiæ, ex Scriptura colliget physicam
causalitatem Sacramentorum; ergo probabilius
est Sacramenta secundum Scripturam physicè
concurrere ad gratiæ productionem, & interiorem
animæ renovationem.

Resp. virum doctum & perpendentem natu-
ram eius de quo est questio, non statim collectu-
rum physicam causalitatem ex generalibus modis
loquendi Scripturæ: cum possit eidem constare,
constare morali rem quæ per causam designatur, at-
tribui. ut cum dicitur, quod David occiderit
Uriam gladio filiorum Ammon; cum dicitur,
quod sacerdotes Christum crucifixerint. In præ-
senti ergo materia non statim colliget physicam
causalitatem Sacramentorum, sed quod illa gra-
tiam conferant, quod sine vasa quibus Christi me-
ritum nobis applicatur, quocumque tandem mo-
do id fiat: determinatum autem causandi modum
colliget, prout rationes iuxta subiectam materiam
probabilius suadebunt.

Obiicitur 2. quod Concilia Florent. & Tri-
dent. tradant Sacramenta continere gratiam &
conferre; & Trident. sess. 7. in procemio tradat,
quod gratia incipiat per Sacramenta: sess. 13. cap.
1. tradat Corpus Christi existere sub specie panis
&c. ex vi verborum: idem Trident. sess. 6. cap. 7.
tradat baptismum esse causam instrumentalem in-
structionis.

Resp. hæc & similia optimè posse verificari, si
Sacramenta ad gratiæ collationem moraliter con-
currant: cum enim Deus certa & infallibili lege il-
lis adsit, & ita assistat ut quicumque Sacramenta
rite susceperint, infallibiliter gratiam consequan-
tur, Sacramenta dici possunt eandem continere,
conferre gratia dici potest per illa incipere, scilicet
tanquam per moralia instrumenta, quæ virtutem
causæ principalis nobis listant, & applicant: de quo

genere instrumenti potest intelligi quod cap. 7.
cit. sess. 6. dicitur de baptismo. Patet quia Con-
cilium eo loco non solum agit de causis physicis
nostræ iustificationis, sed etiam de moralibus, cum
tradat causam meritoriam iustificationis esse Chri-
stum Dominum, qui sua passione nobis iustitiam
est promeritus: constat autem causam meritoriam
inter morales recensendam. Eodem modo potest
explicari quod ex sess. 13. cap. 3. adfertur.

Quæ solutio ex eo potest confirmari, quod Con-
cilia voluerint rem fidei definire, scilicet acceden-
tes ad Sacramenta cum legitima dispositione gra-
tiam recipere; non verò tradere specialem modum
quo Sacramenta concurrunt, qui nec ad fidem per-
tinet, nec ad rem explicandam contra hæreticos
controversam est necessarius, præsertim cum Con-
cilia prudentes à similibus questionibus soleant
abstinere.

Obiiciuntur 3. varij Patres, qui Sacramentis
tribuunt virtutem generandi &c. August. epist. 23. ex PP.
ad Bonifacium virtutem regenerationis tribuit
baptismo; immò ibidem censet sicut Spiritum
sanctum: sic & aquam nostræ regenerationis esse
causam. Eandem virtutem agnoscit tract. 80. in
Ioan. aliquoties citato. Chrysostomus homil. 25.
in Ioan. dicit, *Aqua baptismi animas rationales pro-*
ducit; censetque posse purgare peccata credentium,
ed quod contactu dominici corporis fuerit san-
ctificata. quod idem sentit Beda in caput 3. Luca.
Idem Chrysost. hom. 83. in Matth. dicit, *Idem &*
in baptismo per rem, nempe sensibilem aquam, donum
conferitur. Cyrill. Alexandrinus lib. 2. in Ioan. cap.
42. eandem virtutem agnoscit: similiter Hieroso-
lymitanus catechesi 3.

Resp. 1. si propter has & similes Patrum sen-
tentias causalitas physica adstruatur, propter alias
denegandam; cum Aug. epist. 23. cit. dicat aquam
exhibere forinsecus Sacramentum gratiæ, & Spiri-
tum sanctum operantem intrinsecus beneficium
gratiæ; solvere vinculum culpæ: vbi manifestè vi-
detur hanc intrinsecam virtutem negare. 2. Hieron.
in caput 4. Isaïæ in illa verba, *cum abluerit Dominus*
&c. doceat ministrum Sacramenti præbere exte-
rius Sacramentum, Deum autè præbere Spiritum
sanctum. Sunt consimiles aliorum Patrum senten-
tiæ, ex quibus sola moralis causalitas videtur posse
non incongruè adstrui. unde

Resp. 2. si authores alterius sententiæ possint
Patres iam citatos explicare, quod nolint virtu-
tem instrumentalem Sacramentis adimere, sed so-
lum principalem, quam solum deferunt: ita Patres
pro eorum sententiâ citatos explicari posse, quod
solum velint nostra Sacramenta non esse egena &
inania signa, sed quod habeant virtutem gratiam
conferendi &c. non quod per aliquid physicè ipsis
inexistens gratiam causent physicè, sed quod
Deus illis assistat ad gratiam producendam in ani-
ma recipientium Sacramenta, nam virtus diuina
hoc modo assistens potest dici virtus Sacramento-
rum, & illis inesse, & ratione illius Sacramenta
dici possunt gratiam continere. Non requiritur
etiam vti omnes comparationes Patrum per om-
nia rigide applicantur, ut si Sacramenta compa-
rentur causis physicis, eorum causalitas censea-
tur physica; cum ad hoc non instituantur compa-
rationes, sed solum ut ostendatur nos per Sacra-
menta instruari.

Obiicitur 4. quod physicus concursus magis
declaret diuinam potentiam, igitur Sacramentis
est tribuendus. Resp. quidquid sit de antecedente, resp.

T 3 negando

PROPOSITIO
Sacramenta
non sunt
causæ physice

negando consequentiam: nam quidquid sit de ea quaestione, an repugnet creaturam assumi ad gratiae productionem; in qua varij valde probabiliter tuerentur partem negativam: ex dictis iatis constat non posse Sacramenta physice concurrere, eo modo gratiam conferendo quo de facto conferunt. 2. in aliquo casu ponuntur solum moraliter concurrere; ergo alius concursus non est necessario adferendus, etiam si per eum divina potentia magis declararetur.

73.
Obiectio 5.

Obiicitur 5. si Sacramenta non concurrant physice ad productionem gratiae, non videbuntur aliter concurrere, quam signa magica ad nocumtum per daemone inferendum.

Resp.

Resp. quamvis varia discrimina inter Sacramenta & haec signa offerri possint, per ea tamen non sufficienter solui argumentum. unde dico assumptum aliquo modo concedi posse, si sanè intelligatur; quod scilicet, sicut signa haec ex pacto cum demone inito censentur daemone applicare ad nocendum, ita Sacramenta ex divina institutione censentur diuinam virtutem applicare ad gratiae productionem, & ad illam conferendam suscipienti Sacramentum; neque id quidquam absurdum dicit, vide August. lib. 83. quaestionum quaest. 79.

D. Thom.
mens est
dubia.

Obiicitur 6. D. Thom. qui art. 1. & 4. huius quaestiones videtur sentire quod Sacramenta physice causent gratiam. Verum varij probabiliter existimant solam causalitatem moralem Sacramentis tribuere.

ARTICVLVS V.

*Vtrum Sacramenta nouae legis habeant
virtutem ex passione Christi?*

Resp. affir.

CONCLUSIO est affirmatiua. quae satis innuitur in Concil. Trid. sess. 6. cap. 7. & fusiùs ostendi solet quaest. 19. huius partis, ubi agitur de meritis Christi.

ARTICVLVS VI.

*Vtrum Sacramenta legis veteris
gratiam causarent?*

Resp. neg.

CONCLUSIO est negatiua. in qua discriminetur inter Sacramenta nouae legis & Sacramenta legis antiquae.

D V B I V M I.

*Vtrum Sacramenta legis Moisaicae Gra-
tiam ex se contulerint?*

74.

Opinio
Hugonis.

H VGO de sancto Victore lib. 1. de Sacramentis parte 8. cap. 12. ait: Sacramentorum alia sunt sub lege, alia sub natura, alia sub gratia sed eundem effectum sanitatis habentia. & ante, ex quo homo à statu primae incorruptionis lapsus in corpore per mortalitatem & in anima per iniquitatem aegrotare cepit, Deus reparando in sacramentis suis medicinam preparauit. unde videtur sentire Sacramenta legis Moisaicae gratiam ex opere operato contulisse, seu ex se & propria virtute; quod etiam de quibusdam tenet Durand. distinct. 1. quaest. 5. sub finem. Estius eadem distinct. §. 28.

Sed certum est Sacramenta legis Moisaicae non contulisse propria virtute, & ex opere operato gratiam sanctificantem. Pater ex Concil. Flor. decreto de Sacramentis tradente discrimen inter Sacramenta legis antiquae, & nouae, quod illa gratiam non causarent, sed eam solum per passionem Christi dandam figurarent; nostra vero & contineant gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferant; igitur Sacramenta antiqua gratiam ex opere operato non conferebant, quia alioquin nullo modo posset subsistere differentia à Flor. posita. Confirm. Concil. docet Sacramenta vetera solum figurasse gratiam per Christi passionem dandam, ubi adiciens, solum, omnem aliam virtutem respectu gratiae excludit.

Cui doctrinae non satisfit dicendo Concil. velle hoc Sacramentis nostris per se conuenire, Sacramentis autem veteribus per accedens; quia scilicet primò & per se fuerunt instituta ad significationem futurorum, non autem ad aliquid efficiendum nisi circa carnem: nostra verò primò & per se sunt ordinata ad gratiam conferendam. Id, inquam, non satisfacit, quia Concil. dicit antiqua Sacramenta solum figurasse gratiam dandam per Christi passionem; quod falsum est, si eam ex se & opere operato contulerint, quamvis ad id non fuerint primario instituta. 2. Populus Florentini non fuit solum declarare differentiam inter nostra & antiqua Sacramenta penes primariam & secundariam institutionem, cum id parui momenti esset ad ostendendam efficaciam nostrorum Sacramentorum; sed differentiam inter effectus Sacramentorum, qui in re inueniuntur; neque Concil. illi explanationi vllam etiam leuissimam praebet occasionem.

Probatur 1. conclusio ex Scriptura. Ad Rom. 4. dicitur: lex iram operatur. quod nullo modo dici posset, si haberet caeremonias gratiam ex opere operato conferentes. Ad Galat. 4. caeremoniae legis Iudaicae vocantur infirma & egena elementa; quod nullo modo dici debuisset vel potuisset, si aliqua vis respectu gratiae illis conuenisset. cap. 3. lex dicitur fuisse paedagogus in Christo, itaque lex Iudaica eiusque caeremoniae ad solam paedagogiam data sunt; quod dici non posset, si potuissent gratiam conferre. Ad Hebr. 7. Apostol. censet legem reprobam propter infirmitatem, & quod nihil ad perfectum adduceret; non fuisset autem infirma, si habuisset instrumenta continentia & conferentia gratiam, etiam si non fuissent primario ad id instituta. Idem Apostol. cap. 9. dicit sanguinem hircorum & taurorum & cinerem vitule aspersum coquinatos sanctificasse ad emundationem carnis; ubi nullam videtur vim agnoscere circa spirituales & interiores animae purgationem. Conf. si antiqua sacrificia eam vim habuissent, culpa vacassent (id est defectu, infirmitate) & proinde locus secundi sacerdotij non inquireretur, ut Apostol. cap. 8.

Haec & similia loca non aptè explicantur, quòd contra Iudaeos adducta sint, qui ignorantes Christum solum iustificatorem, amplectebantur Sacramenta &c. existimantes per se propitiatoria, ita ut Christi sanguine opus non esset. Non, inquam, potest hoc modo vis argumenti eludi, quia satis constat Apostolum ipsis caeremoniis virtutem denegare circa interiorum animae renouationem. Confirm. si haec solum dicantur propter ignorantiam Iudaeorum, non opus est dicere legem reprobam propter infirmitatem; sed tantum Iudaeos à sua ignorantia reuocare &c. Confir. de nostris Sacramentis

Refutatio.
Sacramenta
legis Mo-
saicae non
contulerunt
gratiam ex
opere ope-
rato.
Florant.

75.

Enaso per-
cluditur.

76.

Prob. 1. ex
script.
Rom. 8.

Gal. 4. &

Hebr. 7. & 9.
Sacramenta
legis Iuda-
icae, fuerunt
infirma &
egena ele-
menta.